

Kyrkobladet

Frösön Norderön Sunne

Nr 4 - 2008

Julen i Frösö församling * En helt vanlig dag på jobbet
Långsamhetens lov * Pepparkakan - en kryddstark tradition

Julbeträktelse

”Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket.”
(Lukas. 2:10)

Nu är det jul igen...

När man tar del i alla julförberedelserna och går på stan och ser alla tomtarna och julgranarna, alla stressade människor och alla trötta expediter – då kan det hända att en tanke plötsligt slår en: Varför gör vi så här vid jul? Eller när man tittar i jul-tidningar eller på julkalendern

på TV. Varför kallar man det så? Det finns ju inte ett enda ord om vad advent och jul verkligen handlar om. Ordet Gud och Jesus förekommer kanske inte en enda gång. Och tvärs igenom all denna julrusch kan man plötsligt tänka på en person, som för länge sedan verkligen sa något betydelsefullt om julen. Profeten Jesaja, som levde mer än 700 år före Jesu födelse sa: ”Se, den unga kvinnan är havande och skall föda en son, och hon skall ge honom namnet Immanu El, ”Gud med oss”.

Den första julen

Vad var det som hände den första julen? Maria, den unga flickan och Josef, hennes trolovade, skyndade upp mot Betlehem från hemstaden Nasaret för att låta skattskrivna sig. I Betlehem föder Maria sin förstfödde son i ett enkelt stall. Det är det synliga som julens evangelium berättar.

Ängeln hade med sig ett osynligt budskap till herdarna utanför Betlehem den första julnatten. ”Jag bär bud till er om en stor glädje för hela folket. Idag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias, Herren”

Det änglabudskapet riktas till alla människor i alla tider. Varför? Jo, utan Gud och utan frälsaren Jesus har vi inget sammanhang. Vi är som grenar på ett fruktträd som brutits av och fallit till marken. Vi hör inte ihop med livet längre.

Det är för att ta upp striden mot det onda i oss och runt omkring oss som Jesus föds i världen. Ty det pågår en strid här i världen mot ondskans krafter. Den striden kan vi inte föra utan Guds hjälp. Därför har Jesus kommit för att hjälpa oss i den kampen.

Frälsaren är med dig alla dagar

Gud vill att budskapet om Jesus skall nå fram till ditt hjärta som kan vara oroligt och förskräckt ibland. Oron för hur morgondagen skall bli. Hur det skall gå för dina barn. Vad du skall göra när du blivit ensam här i livet. Ja, kanske du känner oro för döden. Utan Gud och utan Frälsare så har vi ingen hjälp för vårt hjärtas oro. Men nu i julens tid får du ett glädjebudskap: Frälsaren har kommit. Han är med dig alla dagar. Ser du det? Be denna jul att du får se Honom. I kyrkan talar vi om Honom som den stora glädjen.

Den finaste klappen

Julmat kan man skaffa sig. Julgranar kan man köpa. Julglädje kan man däremot inte köpa. Den får man. Den kan bara tas emot som den finaste julklapp från Gud. Meditera över detta under lediga stunder i jul så skall Gud leda dig fram bit för bit, från klarhet till klarhet om vad världens frälsare kan ge. Julglädje. När så sker blir julgranen och julljusen en tyst predikan om att Gud omsluter hela vårt liv. Och både doppet i grytan och julklappsutdelningen får en prägel av att man är med om ett stort mysterium.

En välsignad jul till dig och de dina!

Göran Modén
kyrkoherde

goran.moden@frosokyrrka.se

Frösö kyrka 800 år

Filmen ”Frösö kyrka 800 år” följer med som bilaga i detta nummer av Kyrkobladet. Den spelades in med anledning av kyrkans 800 års jubileum. I filmen får du följa kyrkan från dess tidiga historia fram till jubileumsåret 2007. Spelade scener och dokumentära inslag ger en levande skildring av Frösö kyrkas historia och nuvarande roll i samhället.

Det kommer även att finnas en textad version av filmen både på engelska och svenska. Filmen går att se via DVD-spelare eller dator.

Inom kort kommer filmen även att finnas tillgänglig på vår hemsida: www.frosokyrrka.se

Kreativ volontär

Vi vill välkomna vår nya volontär Anna Lindquist i vårt arbetslag. Anna kommer att vara hos oss till midsommar och kommer bli att ta del i kör-, barn- och ungdomsverksamhet och konfirmandgrupper. Anna kommer från Åtvidaberg och är 20 år gammal. Hon gick samhällsvetenskapliga programmet på gymnasiet och är en kreativ tjej som tycker om musik och film, och hejar på Åtvidabergs FF i fotboll! Vi är glada att ha Anna hos oss.

Shermine Nolander, församlingspedagog

Miniorer & Juniorer önskar God Jul!

Lucia och Julspel
eller "Kalle Ankas riktiga julafton"
Frösö kyrka, 13 december
kl. 18.00

Ledare:
Urban Nolander
Shermine Nolander

Frösö församling
Pastorsexpedition
Sikvägen 88, 832 53 Frösön
Tel: 063-161150 mellan kl: 8-12, 13-16
[e-post: info@frosokyrka.se](mailto:info@frosokyrka.se)

Kyrkogårdsexpedition
Tel: 063-43101 mellan kl: 11-12
Kyrkor

Frösö kyrka, tel: 063-43573
Hornsbergskyrkan, tel: 063-122757

Barntimmar
Hornsberg, tel: 063-126597
Valla tel, 063-437 37
Ungdomsverksamhet
tel: 063-44656

Sunne församling
Sunne Prästbord 110, 832 94 Orrviken
Tel: 063-401 03, torsd. kl: 10-14
Kyrkogårdsvaktmästare
Tel: 063 - 402 07, 070 - 216 38 29
Sockenstugan
Tel: 063 - 402 39

JULEN I FRÖSÖ FÖRSAMLING

JULAFTON 24/12

Hornsbergskyrkan

Samling kring krubban kl: 11.00

Lena Moén, sång

Lars-Åke Wikström, präst

Gemensamt julfirande kl: 13-15

Trivsamt gemenskap med
församlingsbor, präst och diakon

Vi bjuder på julbord, umgås
och sjunger julsånger

Julnattsmässa kl: 23.00

Frösö kyrkokör, sång

Peter Mellgren, sång

Mirella Sarp, organist

Lars-Åke Wikström, präst

JULDAGEN 25/12

Frösö kyrka

Julotta kl: 07.00

Svante Tängmark, präst

Lena Moén, kantor

ANNANDAG JUL 26/12

Hornsbergskyrkan

Juldockspel kl: 11.00

Svante Tängmark, Lars-Åke Wikström m fl

**GOD JUL TILL ER ALLA
FRÅN OSS ALLA**

Konsert på Sergels torg

Foto: Cecilia Olsson

Frösö Gospel på Stockholm Gospelfestival!

Den 14- 17 augusti åkte Frösö Gospel till Stockholm för att delta vid Stockholm Gospelfestival. Det är 3:e gången som vi deltar och det var ca 20 stycken som åkte ner till huvudstaden.

I år så firade festivalen 20-årsjubileum och detta uppmärksammade man genom att bjuda in de instruktörer, från USA, som har varit med någon gång under dessa 20 år.

Det startade på torsdag eftermiddag med masschoir. Det är mäktigt att sjunga tillsammans med 1500 körsångare. Dagen avslutades med en lång konsert på Gustav Adolfs torg (framför operan) där bl a Eric Bibb, Cindy Peters, Walt Whitman och framförallt Per-Erik Hallin deltog. Vi fick stå i publiken och njuta.

Fredagen ägnades åt mera körsång. Nytt för i år är att man fick välja team och Frösö Gospel hade valt att få sjunga med bl a Cynthia Nunn, som har skrivit många av de sånger som vi sjunger i körerna i Sverige. Det var även dags för den traditionella konserten på Sergels torg. På kvällen var det två konserter. En som var mer åt det traditionella hållet och en som var inriktad mot Contemporary (modern) gospel.

På lördagen var det något som kallas för körkavalkad. Då fick de körer som ville chans att sjunga på olika ställen i utkanten av Stockholm. På eftermiddagen var det dags för genrep inför kvällens stora avslutningskonsert. Jag fick den stora förmånen att lyssna på konserten. Det var otroligt häftigt att få höra denna stora kör som fyllde hela estraden samt båda sidoläktarna i Filadelfiakyrkan i Stockholm och att få vara med om hur gospelmusiken kan vara i de amerikanska kyrkorna. Alla instruktörer deltog samt deras egna körer som var med. Alltihop avslutades med en Gospelmässa i Rålambshovsparken på söndag förmiddag.

Nytt för i år var även att man kunde välja mellan olika seminarier, t ex Kompletta Sångteknik och gospel i Guds-tjänsten.

Frösö Gospel övar i Hornsbergskyrkan på måndagar mellan kl.18.30–21.00 och är det någon som känner att det skulle vara roligt att prova på så är det bara att komma dit. Vi är i stort behov av mansröster. Varmt Välkomna!

Cecilia Olsson, körledare Frösö Gospel

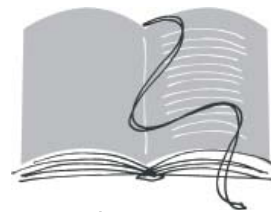

Illustration: Susanne Engman/IKON

Husförhoret

Ord och uttryck kan skapa gemenskap och förståelse men också utestänga. Av den anledningen kommer ”Husförhoret” att finnas med i varje nummer av Kyrkobladet. Här förklaras ämnen, ord och uttryck på ett lättförståeligt sätt.

Äktenskap – ett förbund

Äktenskap ingås genom en vigsel. Att vigas är ett sätt att offentligt säga ja till varandra och ett liv tillsammans. Därför är ett löfte om trohet det centrala i vigselakten. Äktenskapet blir på det sättet ett juridiskt och känslomässigt förbund mellan man och kvinna.

Kyrklig vigsel – en välsignelse

Ordet vigsel har sina rötter i det fornsvenska ordet för helgedom, ”vi”. Därifrån är tanken inte lång till att tänka på ”kyrklig” vigsel. Tanken i en kyrklig vigsel är att äktenskapet är en Guds gåva, ett heligt förbund. Vad man får genom en kyrklig vigsel är just Guds välsignelse som stärker gemenskapen och samhörigheten med varandra samt förbön för sitt äktenskap, eftersom Gud är kärleken och all kärlek har ytterst sitt ursprung i Gud.

Kyrkbröllop – en stor fest eller enkel högtid

I det gamla svenska samhället visade bruden upp sig i ett stort följe efter vigseln, på färd mot festen, i ett så kallat ”bruthöp” eller brudlopp. Hela arrangemanget kallades sedan för bröllop. När vi talar om kyrkbröllop menar vi ofta att det är fråga om en stor och dyr historia. Tyvärr väljer en del att inte gifta sig i kyrkan på grund av den orsaken. Så behöver det inte vara. Det är faktiskt helt gratis för Svenska kyrkans medlemmar med en kyrklig vigsel. Man har alltid tillgång till kyrkorummet, musiker, präst och vaktmästare. I princip behövs bara den vigselförrättande prästen och två vittnen för att vigseln ska bli juridiskt giltig.

Urban Nolander, församlingspedagog

En helt vanlig dag på jobbet

Frösö, Sunne och Norderö församlingar har tillsammans 24 anställda inom 10 olika yrkesområden. Här nedan får vi följa en av dem, Urban Nolander, församlingspedagog i Frösö församling, en helt vanlig dag på jobbet.

Min arbetsdag

Min arbetsdag startar i regel långt innan den börjar, många gånger månader i förväg - idéer måste kläckas, personer kontaktas, saker måste införskaffas. Men arbetsdagen för mig inleds alltid på kvällen, med en lång god natts sömn.

Onsdag den 15 oktober startar

Kl 5.44 - Den första väckarklockan i huset ringer. Jag ligger och drar mig tills min egen väckarklocka ringer. En kopp kaffe och jag vaknar till liv. En snabb genomgång av dagens "att göra lista" och jag ger mig av tillsammans med min kollega och hustru Shermine.

Kl 8.00 - Doften av nybakat bröd slår emot mig när jag går in i Hornsbergskyrkan, dit jag kommer för morgonmätta och kyrkfrukost. Det är en underbar start på dagen som återkommer en gång i månaden. När jag kommer in i kyrkan, sitter redan många av mina arbetskamrater och församlingsbor här. Idag blev frukosten efter mässan extra mysig eftersom ett elavbrott gjorde att vi fick avnjuta den i skenet av stearinljus.

Dagens planering

Kl 9.30 - Personalens veckoplanering. Vi går igenom veckan som gått och planerar kommande vecka. Innan jag åker vidare till pastorexpeditionen, passar jag på att förbereda ny rekvisita för Juldockspelet i Hornsbergskyrkan som vi brukar ha i början av advent för alla förskolor och lägre klasser på skolorna. Jag mäter även upp lokalen där filmen om Frösö församling skall visas för att bild och ljud skall bli bra inför premiärvisningen den 6 november.

Dagens kontorsjobb

Kl 11.00 - Jag åker ut till pastorexpeditionen. Jag hinner knappt slå på datorn för när Wandy Design ringer angående framtagningen av en logo för Sunne och Norderö församlingar. Jag mailar

Foto: Peter Olsson

snabbt iväg ett underlag för att sedan ta itu med annonser och affischer för kommande vecka och Allhelgonahelgen. Shermine frågar om det inte är dags för kaffe. Jag skyndar mig att avsluta annonsen och ser fram emot en kopp kaffe och en macka. Just då kommer kyrkoherde Göran in genom dörren och jag inser att jag måste gripa tillfället i flykten och passa på att hinna planera helgens konfirmandsamlingar innan jag måste iväg på eftermiddagen.

Dagens försening

Kl 13.28 - Jag dricker en försenad kopp kaffe med Shermine. Vi samtalade om helgens familjegudstjänst med "Världens Barn" tema, där Miniörernas och körbarnens flaggparad blev sista filmklippet till församlingens informationsfilm. Snart ska jag nämligen iväg på ett möte där jag ska få se filmen färdigklippt. Det känns väldigt spännande att få se slutresultatet.

Dagens möte

Kl 14.00 åker jag och Göran iväg för

ett möte med Per Möller och Anders Gustafsson som gjort informationsfilmen. Vi tar de sista besluten om filmens utformning och nu är filmen så gott som klar. Det känns roligt att alla andra i församlingarna snart ska få del av den.

Dagens skam

Kl 16.37 - På väg ut från mötet träffar vi på en grupp killar på moped. Jag blir stoppad av Christian som ropar, "Urban, glöm inte att ge mig en bibel som du lovade". Fem månader har gått och jag har ännu inte infriat mitt löfte till honom. Det känns tungt. Kommer tillbaka till kontoret för att skriva ut några affischer och åker ut med dem till Frösö kyrka och Hornsbergskyrkan.

Dagens katastrof

Kl 18.10 - Väl framme vid Hornsbergskyrkan kommer jag in i ett intensivt samtal med en grupp ungdomar utanför. Mitt i upprördheten de känner inför hotet av att fritidsgården Östman kan komma att flyttas, och att jag inte kan komma att ha mina torsdagsaktiviteter på Östbergsskolan längre, råkar jag låsa in bilnycklarna i bilen. De ungdomar jag lovat skjuts till Valla får ta bussen. Men efter en insats av min pappa, som kom med reservnycklarna, anländer jag och min bil äntligen hem till en mycket sen middag.

Dagens slut

Kl 20.35 - Jag sitter ner och renskriver anteckningarna från dagens händelser. Under tiden besvarar flera av fjolårets konfirmander mina sms om inbjudan till ledarutbildning som ung konfirmandledare.

Kl 22.35 ramlar det sista sms:et in. Tar en sista titt på dagens "att göra lista" och ser till min besvikelse att sex stycken uppgifter blev ogjorda idag. "After all tomorrow is another day".

Urban Nolander, församlingspedagog

Långsamhetens lov

Nu ska jag komma med ett boktips som säkert kan provocera. Passar det verkligen att veckorna innan jul tala om långsamhet? Jag ber dig, att inte läsa boken nu, men jag skulle önska, att du hade denna pocketbok tillgänglig i fickan, så att du kunde bläddra i den under mellandagarna eller i någon liten tidsficka någon dag under det nya året.

Boken är skriven av Owe Wikström, professor i religionspsykologi, och heter Långsamhetens lov eller Vådan av att åka moped genom Louvren. Den handlar om yttre och inre resor, framför allt om resan in till mig själv, den längsta och svåraste. Du undrar kanske, är detta verkligen en bok för mig? Jag tror det. För du kanske känner igen dig i de här raderna: *Alla dessa dagar som kom och gick
Inte visste jag
att det var livet.*

Det är således en tänke-bok, skriven på ett lättsamt språk och med ett personligt tilltal som engagerar. Boken är indelad i kapitel, men det hindrar inte att du kan slå upp i den och läsa litet här och litet där och få mycket att fundera över.

Ove Wikström anser att vår tids stora bristvara är livsnjutningen, d v s förmågan att uppleva den genuina livsglädjen och det djupa allvaret. Båda kräver en inbromsning, och det har vi inte råd med i dagens samhälle, där tiden går allt fortare och livet därmed tappar djup och lätt reduceras till yta.

I de första kapitlen talar författaren om vår tids rastlöshet, vårt behov av att ständigt vara uppkopplade, om långsamheten som idag sannerligen inte har några positiva förtecken. Han pekar på betydelsen av att inte följa med sin tid. Han påminner oss om lättjan och tjuren Ferdinands livsstil - att ligga under ett träd och lukta på blommorna och göra ingenting. Och han talar om bristen och vikten av andlig odling.

De sista tre kapitlen handlar om yttre resor som på något sätt blir till pilgrimsfärder - och därmed också resor inåt.

Budapest led svårt under andra världskriget och 1956 krossades frihetskampen våldsamt. Här är det nära till de existentiella frågorna. Döden finns mycket påtagligt i livets mitt. Författaren är där i föreläsningssupdrag, "Berätta om religionernas funktioner. Vi är en hel generation, som inte har ett religiöst arv", säger studenterna. I Budapest finns det varma källor under markytan, så badlivet blomstrar liksom café-livet. Det djupa allvaret och den

Birgitta berättar om bra böcker

Foto: Urban Nolander

intensiva livsglädjen finns sida vid sida. Det stilla samtalet vidgar synfältet. Frågan om Gud dyker upp överallt.

Sankt Petersburg är också en stad som är djupt sargad av krig och hungersnöd. Här går författaren i Dostojevskij fotspår. Han tar oss med till den ortodoxa gudstjänsten, till musiken, ljusen, ikonerna och låter oss förnimma doften av det Heliga. I Bröderna Karamazov möter vi en kvinna som plågas av sina ständiga tvivel. Hon vänder sig till sin själasörjare, som svarar: "När det gäller Gud kan man inte bevisa någonting, man kan bara bli övertygad. Godheten, inte förnuftet, är det som räddar världen".

I Assisi möter författaren Franciskus Il poverello, Guds lille fattige. Han var rikemanssonen som lämnade allt för att solidarisera sig med de svagaste i samhället. Som älskade allt levande och predikade för fåglarna och med stor hängivenhet och vördnad sjöng sin Solsång.

Är det manne radikaliteten i livsföringen och den smittande glädjen och tacksamheten över livet som en gåva från Gud, som gör att han talar så starkt till människor av idag.

Så - slå av på takten och lyssna när Franciskus predikar för fåglarna!

Birgitta Lindahl

Ta dig tid att läsa detta!

Det kanske verkar lite pretentiöst att ta andras tid i anspråk på det här viset men jag gör det ändå. Skulle rubriken istället ha varit "Har du tid att läsa detta?" hade nog inte lika många börjat att läsa artikeln.

Vem har tid?

Svaret är nog att det har alla. Det är väl en sak som vi människor har gemensamt att tiden går i samma takt för var och en av oss. Vad vi sedan gör under tiden som tiden går är en annan sak.

Om man, som jag, är en förälder med barn i värsta aktivitetsåldern så behöver man inte fundera så mycket över vad man ska göra av sin tid. Den går åt till att serva andra med lämningar och hämtningar, ofta med små eller obefintliga tidsmarginaler mellan aktiviteterna. Den mängd av aktiviteter som var lämpligt stor för det första barnet blir plötsligt olämpligt stor när den med åren ska multipliceras med två, tre, fyra eller som i mitt fall fem barn.

Det blir nödvändigt, snudd på livsnödvändigt, att göra aktiva val med den tid som man ändå förfogar över. Det gäller både de stora tidspassen och de små marginalerna. Annars hamnar man lätt i situationen att man ständigt är jagad av någon eller något.

Förra veckan gjorde jag ett sådant

aktivt val. Jag brukar oftast komma in stressande i sista sekunden till måndagens morgonmässa i Hornsbergskyrkan, de gånger som jag inte själv leder den. Alla gånger hinner jag då inte finna vila i mässan.

Den här gången valde jag att sätta en tidigare avgångstid hemifrån och hålla den. Som vanligt var det något barns behov som uppstod i avrestunden, hundvalpen hade smitit ut m.m., men det fick min fru ta hand om som hade en senare tid att passa. Jag lämnade allt och åkte. Jag kom fram i god tid. Jag fick en rofylld mässa och en god start på dagen tack vare sju-åtta minuter på morgonen. Att jag inte hade gjort så här tidigare!

Det kan krävas aktiva val för att hinna vara passiv

Att bli en tidsfånge kan komma smygande. Bit för bit kapar man av den tidsgränzen som man själv sitter på tills man får klamra sig fast vid stammen och hoppas på att man inte ska ramla ner. Hur kunde det bli så? Hur hittar vi

vilopunkter? Har vi någon vilodag?

Gud var nog inte så dum när Gud gav oss som ett av sina budord att vi ska ta vara på, "helga vilodagen". Förr var söndagen den enda gemensamma vilodagen, en dag som man värnade om.

Med femdagars arbetsvecka blev det mera fritid men kanske inte mera vila. Man måste ju använda sin tid!

Hur kan vi komma bort ifrån att det ska ligga någon sorts status i att ha bråttom? Att ständigt vara uppbokad eller uppkopplad. Att ständigt leva med snäva tidsmarginaler.

Vi måste själva unna oss lyxen att ta det lugnt åtminstone en dag i veckan. Att skaffa oss tidsmarginaler som vi behöver. Att sjunga långsamhetens lov. Det är inte säkert att någon annan unnar oss det så det får vi själva ta tag i. Gud var och är nog inte så dum ändå.

Till dig som har tagit dig tid att läsa ända fram hit vill jag tillönska en fridfull och vilsam juletid.

Svante Tängmark, komminister

Nils Rengström tecknar en prästvigd kvinna i Söndags-Nisse, december 1916. Bild ur jubileumsboken "Du ska bli präst".

50 år

har gått sedan prästycket öppnades upp för kvinnor och detta uppmärksammades under en helg i september runt om i landets stift. Härnösands stift bjöd in till en heldag fylld av musik, föredrag, gudstjänst och buffé där många var med för att fira och reflektera vidare. Och visst är det ett jubileum värt att fira för det är mycket som har hänt under dessa 50 år. Även om mycket uppmärksamhet har getts åt fortsatt kvinnoprästmotstånd finns det idag många kvinnor som arbetar som präster och på prästutbildningen är kvinnorna i majoritet. Så stora förändringar har skett och sker hela tiden. Under jubileumsdagen riktades därför många tacksamma tankar till de kvinnor och män som banade väg och var beredda att kämpa för att detta skulle bli möjligt.

Men fastän organisationer förändras finns det alltid anledning till att fortsätta reflektera och när det gäller kvinnligt och manligt inom kyrkan finns många aspekter som är viktiga att lyfta fram även framöver: Vad i kyrkans arv av tankar och strukturer är könsbetingade och formade i en patriarkal värld och hur kan vi omvandla detta till att bli mer allmänmänskligt? Hur kan kyrkan upplevas meningsfull och "attraktiv" för både män och kvinnor? Hur talar vi om Gud utan att begränsa Gud till att vara "han" eller "hon"? Hur ska vi se på utvecklingen där prästycket inom en relativt snar framtid ser ut att bli ett kvinnoyrke?

Fira ska vi göra så fort det finns anledning och ett sätt att fira vid sidan av festjubileum är att fortsätta strävan efter att vara en levande kyrka i en föränderlig värld.

Helen Persson, komminister

Pepparkakan

- en kryddstark tradition

Foto: Urban Nolander

En tunn, spröd kaka med kryddig smak har blivit vår mest älskade julkaka. Otroligt nog har lite hänt med pepparkakan genom historien förutom att den förlorade sin peppar för 300 år sedan.

Vad pepparkakan varit med om

Pepparkakan har en lång historia. Frågan är om inte självaste Abraham i Bibeln någon gång kan ha knaprat på en pepparkaka. Åtminstone uppfanns den under hans levnad i Mesopotamien. Romerska soldater tog med sig pepparkakor när de drog ut i fält under romartiden, eftersom de var hållbara och inte möglade. Pepparkakan hittar vi i Sverige för första gången på ett bröllop. År 1335, när kung Magnus Eriksson gifte sig med Blanka av Namur, ville de förstås ha pepparkakor på festen. Traditionen att baka pepparkakor i Sverige fördes sedan vidare av nunnorna i Vadstena. Till Gustav Vasas stora förtvivlan förläste ett skepp med pepparkakslast söder om Öland på 1500-talet. På 1800-talet blev pepparkakan in i var mans hem och då som en älskad julkaka. Även i våra dagar är pepparkakan med om att skriva historia. År 2006, lagom till advent, gjorde pepparkakan sitt intåg i rymden med Christer Fuglesang som följeslagare. Tyvärr gick kakorna sönder till stor del vid avfyrningen och smulade sedan ner rymdfarkosten.

Pepparkakan är nyttig

Man blir snäll av att äta pepparkakor! Nyttigare än så kan väl ingenting vara och lagom till jul måste det vara bra att äta pepparkakor, om man är ute efter många julklappar. Faktum är att pepparkakor såldes på apotek på medeltiden som medicin. Framför allt kunde den kryddstarka kakan bota all lehandas magbesvär. Dess ingredienser som pottaska lugnade oroliga magar, pepparn botade diarréer och kolera, ingefäran satte fart på tröga magar m m. En universalmedicin med andra ord. Den säkrast dokumenterade effekten av pepparkakens nytthet kommer från att den botade unionskungen Hans (1497 - 1501) dåliga humör och det fastslogs för all framtid att man blir snäll av pepparkakor. Lagom till julen 2002 slog Livsmedelsverket larm om höga halter av det giftiga ämnet akrylamid i den hitintills så nyttiga kakan. Många spådde kakans snara död, men så vitt jag vet så lever den ännu.

Lek med pepparkakor

Lek inte med maten! Så har vi fått lära oss, men inte så med pepparkakan. Det

har nog starkt bidragit till dess stora popularitet genom åren. Att måla och pynta på kakorna för att sedan användas som placeringskort eller hängsapp har anor från medeltiden. Barnleken att trycka på kakans mitt för att få tre delar och sedan få tyst önska sig något har nog de flesta någon gång lekt. Att bygga med pepparkaka är nog så svårt, men roligt. Roligare än att bygga är nog att krascha bygget tycker nog de flesta barn. Att leka med själva pepparkaksdegen är nog roligare än all modellera i hela världen, och godare är den (nästan godare än själva kakan).

Pepparkakan bär på ett budskap

Vi har fått se att pepparkakan har haft betydelsefulla uppdrag genom historien alltifrån romerska fälttåg till att bota kungar som är på dåligt humör. Men vår julpepparkaka har nog fått det mest betydelsefulla uppdraget i historien, att vara en symbolbärare av julens budskap. Pepparkakshjärtat, den äldsta och populäraste formen, användes redan i kloster på medeltiden. Där ville man att kakan skulle bära budskapet om Guds kärlek. I våra dagar har pepparkaksformarna utökats till stjärnor, änglar och andra jul-attribut som berättar för oss om julen.

Urban Nolander, församlingspedagog

Recept på riktigt traditionella pepparkakor från

Kajsa Vargs "Hjelpreda i hushållningen för unga fruentimber", utgiven 1755

Utaf 5 skålpund socker och litet vatten kokas en sirap, som slås i ett tråg, hwarefter 5 skålpund godt hwetemiöl deruti straxt blandas, med

et och et halft lod cardemummor,
et halft lod muskotblomma,
et och et halft lod canel,
et halft lod näglickor,
3 lod sönderskurne pommerantsskal,
lod sönderskurne citronskal,
et och et halft lod Paradiskorn,
et och et halft lod Sal Tartari,
hwilken sistnämnde först uppblandas med rosenvatten.

Foto: Urban Nolander

Rör sedan alltsammans i sirapen, medan han är varm, en hel timma om med en trästöt och låt det få giäsa et halft dygn, kafla derpå ut degen tunn som en dubbel slant och skär honom sedan i rutor, eller på annat sätt, efter eget behag; strö litet mjöl på koppar-bottnar eller bläckfat, hwaruppå de uti ugnen gräddas. Den som behagar, kan lägga sönderskuren mandel eller succat i degen när han utkaflas.

Lucia- och julkonsert

Sunne Kyrka

den 11 december kl. 19.00

Medverkande: Tuttifruttkören, Ceciliaören,
Frösö ungdomskör, "The Mamas",
instrumentalister. Körledare: Lena Moén

Välkomna!

GLORIA av A. Vivaldi

Hornsbergskyrkan

14 december kl. 16.00

FRÖSÖ VOKAL, kör och solo

Elever vid Birka Folkhögskola, kör och solo
Peter Mellgren bassolist, Tomas Sillrén trumpet
Lena Byström fagott, Gunilla Hansson orgel
Elisabeth Salomonsson klarinett

ARCHI JAMT:

Bengt-Erik Norlén violin, Anneli Öberg-Rydh violin,
Peter Roos viola, Katarina Åhlén cello
Göran Modén, präst
Lena Moén, körledare och dirigent.

Inträde: 50 kr

Välkomna!!

Döpta

1 juli - 30 september

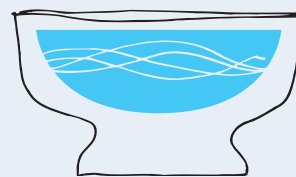

Illustration: Susanne Engman/IKON

Frösö:

Smilla Gebremariam
Neah Holmbom
Ellen Östberg
Vilda Larsson Magnusson
Matilda Eklund
Elina Mårtensson
Viktor Timrén
Mira Bixo
Therese Eriksson
William Eriksson
Maia Hallström
Tilda Jakobsson
Hampus Rönneland Lindberg
Axel Bad
Vidar Eneland
Rakel Melin
Alvar Lindblom
Simon Broström
Frida Stenelöv
Tor Broström
Albert Edin
Minna Nordin
Elias Karlstedt
Isak Karlstedt
Stella Karlstedt
Alma Mikaelsson
Kevin Tunell
Rasmus Holmgren
Moa Larsson
Alex Jakobsson
Tua Jernström
Oliver Eriksson
Tilde Erika Nordin

Sunne:

Hugo Halvarsson
Agnes Olsson

				VANLIG VÄXT VID VÄG	↓	STOR KATT	STÖTA IHOP	FOG	UR- MAN	GRÄS- SLÄKTE	DUO	↓		
				→									↘	
				VAR DECKAR- MARJA									HAR BARN	
				TYSK- LAND		LAMP- MÄRKE ÖBO								SAK
				→									CIVIL- STÄND TID	
				STYRKA VEN OCH MAN							TITEL SMILA			
LUCKER	↓	VASS- BÅT	↓	SOBO	UR- FÄGEL	↓			TRÄD DAVIDS STAD			SPANIEN RYMD		
→					POLIS I UPPSALA TITEL					TAND- SKAL SKOTT				
ROCK- SLÅG									SKIV- TYP LJUNGAN					
YT- MÅTT		JUDISKT FÄSTE GLASYR							INTA LUFT- SEGLARE					
→						UTAN AVDRAG USA-STAD								
STRYKA PÅ					HUND- RAS TALFEL									
FIRAR I JANUARI					TILLTAL SAM- LADE				VASK STÄNDIGT GRÖN					
ENGELSK ÅNGBÅT			MIRA- KEL											
R A R			OKÄND TOMTEBO- BARNEN						HALVA NATO	↓	TING	MÄTT ANDRA TONEN	↓	KÄRL
VISA ÖMHET						LITEN LYA			OFTA I FICKA EKLIST					
RIKT- NING	ANFALL PÅVE- KRONA					ARTIKU- LERA FAS						UNGEFÄR SKÅRA		
→		SVAG		GRANNAR TVÄR- SLÅ					ASK VON ESSEN					
MARIA BILD					KALIUM NORGE		UDDE UPPHOV				VANA	POLITISK GREVE		
BOR I TIRANA								RIS- RÄTT						
KÖPS BILLIGT PÅ					BLÅSER I PIPA							BLESSYR		
KASTAS I STJÖN								HUVUD- MÅL						<i>bob</i>

Skicka in korsordet till: Kyrkbladet, Sikvägen 88, 832 53 Frösön, senast den 31 januari.
 Vinnaren får ett exemplar av "Traditioner och liv" av Martin Modeus.
 Ett stort GRATTIS till förra kryssets vinnare: Anette Lindgren, Frösön.

Namn:

Adress:

Frösö församling

November

TORSDAG 27/11

10 Hornsbergskyrkan. Vardagsgudstjänst och sopplunch, Svante Tängmark, Lars-Åke Wikström.

13 Slandrom. Lill-Jul, Helen Persson.

SÖNDAG 30/11

1 i advent

11 Frösö kyrka. Gudstjänst, Svante Tängmark, Frösö kyrkokör.

11 Hornsbergskyrkan. Gudstjänst, Helen Persson, Frösökören, the Mama's.

15 Frösö kyrka. Teckenspråksgudstjänst, Johan Selin.

18 Frösö kyrka. Konsert med KF:s kammarkör, ledare: Karl-Fredrik Jehrländer.

December

TORSDAG 4/12

19 Hornsbergskyrkan. Musik "Stjärnor i advent" med Opera Jemt.

SÖNDAG 7/12

2 i advent

11 Frösö kyrka. Högmässa, Bo Karlsson, Lars-Åke Wikström. Frösö IF:s kyrksöndag.

14 Brevbäraren. Andakt, Lars-Åke Wikström.

TISDAG 9/12

15.30 Valla servicehus. Lill-Jul, Bo Karlsson.

ONSDAG 10/12

11 Rådmanngatan. Andakt, Lars-Åke Wikström.

12 Hornsbergskyrkan. Kyrklunch, Göran Modén.

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Lars-Åke Wikström.

LÖRDAG 13/12

Luciadagen

18 Frösö kyrka. Lucia och Julspel med Miniörerna och Juniorierna. Ledare: Urban Nolander, Shermine Nolander.

SÖNDAG 14/12

3 i advent

11 Frösö kyrka. Gudstjänst, Göran Modén. Frösö hembygdsförenings kyrksöndag.

16 Hornsbergskyrkan. Gloria: A Vivaldi. Archi Jamt och Frösö Vokal, m.fl.

TISDAG 16/12

11 Dagcentralen. Lill-Jul, Bo Karlsson.

ONSDAG 17/12

08 Hornsbergskyrkan. Morgonmässa och kyrkfrukost, Göran Modén, Ann Nordström.

SÖNDAG 21/12

4 i advent

11 Frösö kyrka. Högmässa, Ann Nordström, Svante Tängmark.

ONSDAG 24/12

Julafton

11 Hornsbergskyrkan. Samling kring julkrubban, Lars-Åke Wikström, m.fl.

13-15 Hornsbergskyrkan. Gemensamt julfirande med julbord m.m.

23.00 Hornsbergskyrkan. Julnattsmässa, Lars-Åke Wikström, Frösö kyrkokör.

TORSDAG 25/12

Juldagen

07 Frösö kyrka. Julotta, Svante Tängmark.

FREDAG 26/12

Annandag jul

11 Hornsbergskyrkan. Juldockspel, Svante Tängmark, Lars-Åke Wikström, m.fl.

SÖNDAG 28/12

Sönd. e. jul

18 Hornsbergskyrkan. Julmusik med David och Hanna Larsson.

ONSDAG 31/12

Nyårsafton

18 Frösö kyrka. Nyårsbön, Göran Modén.

Januari

TORSDAG 1/1

Nyårsdagen

11 Frösö kyrka. Högmässa, Göran Modén.

SÖNDAG 4/1

Sönd. e. nyår

11 Hornsbergskyrkan. Temamässa, Helen Persson.

TISDAG 6/1

Trettondedag jul

18 Hornsbergskyrkan. Musikgudstjänst med Frösö kyrkokör, Helen Persson.

SÖNDAG 11/1

1 e. trett.d.

11 Hornsbergskyrkan. Familjegudstjänst och församlingens julfest, Göran Modén.

14 Valla servicehus. Andakt, Göran Modén.

ONSDAG 14/1

08 Hornsbergskyrkan. Morgonmässa och kyrkfrukost, Lars-Åke Wikström.

SÖNDAG 18/1

2 e. trett.d.

11 Frösö kyrka. Högmässa, Lars-Åke Wikström.

18 Hornsbergskyrkan. Ungdomsmässa, Lars-Åke Wikström, m.fl.

ONSDAG 21/1

11 Rådmanngatan. Andakt, Helen Persson.

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Helen Persson.

SÖNDAG 25/1

3 e. trett.d.

11 Frösö kyrka. Konfirmation med mässa, Agneta Vojnic-Hajduk, Anna Lindquist, Svante Tängmark.

14 Brevbäraren. Andakt, Bo Karlsson.

ONSDAG 28/1

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Helen Persson.

Februari

SÖNDAG 1/2

4 e. trett.d.

11 Frösö kyrka. Högmässa, Helen Persson.

14 Västervik. Andakt, Helen Persson.

ONSDAG 4/2

19 Hornsbergskyrkan. Mässa.

SÖNDAG 8/2

Kyndelsmässodagen

11 Frösö kyrka. Familjegudstjänst, Lars-Åke Wikström.

14 Valla servicehus. Andakt, Lars-Åke Wikström.

ONSDAG 11/2

11 Rådmanngatan. Andakt, Svante Tängmark.

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Svante Tängmark.

SÖNDAG 15/2

Sexagesima

11 Frösö kyrka. Gudstjänst, Svante Tängmark.

14 Bonden. Andakt, Svante Tängmark.

ONSDAG 18/2

08 Hornsbergskyrkan. Morgonmässa och kyrkfrukost, Maria Nilsson.

SÖNDAG 22/2

Fastlagsöndagen

11 Frösö kyrka. Högmässa, Göran Larsson, Göran Modén. Föreläsning i Sockenstugan med Göran Larsson, forskare i Gamla testamentet.

18 Hornsbergskyrkan. Föreläsning, föreläsning med Göran Larsson.

ONSDAG 25/2

19 Hornsbergskyrkan. Askonsdagsmässa, Lars-Åke Wikström.

TORSDAG 26/2

10 Hornsbergskyrkan. Vardagsgudstjänst och sopplunch, Helen Persson, Svante Tängmark, Lars-Åke Wikström

Mars

SÖNDAG 1/3

1 i fastan

11 Frösö kyrka. Högmässa, Lars-Åke Wikström.

ONSDAG 4/3

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Göran Modén.

SÖNDAG 8/3

2 i fastan

11 Frösö kyrka. Gudstjänst, Helen Persson.

14 Valla servicehus. Andakt, Helen Persson.

ONSDAG 11/3

11 Rådmanngatan. Andakt, Göran Modén.

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Göran Modén.

SÖNDAG 15/3

3 i fastan

11 Frösö kyrka. Högmässa, Göran Modén, Frösö kyrkokör.

14 Västervik. Andakt, Göran Modén.

18 Hornsbergskyrkan. Musikgudstjänst, KMR-Z framför egen musik.

18 Hornsbergskyrkan. Församlingens årsmöte.

ONSDAG 18/3

08 Hornsbergskyrkan. Morgonmässa och kyrkfrukost, Lars-Åke Wikström.

SÖNDAG 22/3

Jungfru Marie beb.dag

11 Frösö kyrka. Familjegudstjänst, Svante Tängmark.

14 Brevbäraren. Andakt, Svante Tängmark.

ONSDAG 25/3

19 Hornsbergskyrkan. Mässa, Göran Modén.

SÖNDAG 29/3

5 i fastan

11 Frösö kyrka. Högmässa, Lars-Åke Wikström, Frösö Gospel.

Med reservation för ändringar. För aktuellt veckoprogram, se predikatorena i ÖP eller LT på fredagar.

Kyrkbladet

REDAKTÖR: Carina Norrman, mail: carina.norrman@telia.com, ANSVARIG UTGIVARE: Göran Modén, ADRESS: Frösö församling Sikvägen 88, 832 53 Frösön, TELEFON: 063-16 11 50, FAX: 063-16 11 66, TRYCK: Berndtssons Tryckeri AB, BILDBEARBETNING: Bild & Retuschverket.

Sunne och Norderön

Fantastiskt!

Eller lite längre uttryckt, ”en helt vanlig människa, skapad av han som är”. Ju närmare man tittar på vad som helst av allt Gud har skapat blir man nästan mällös. Om det så är den skira vingen under det svartglänsande pansaret hos en helt vanlig skalbagge, eller funktionen hos det mänskliga örat.

Jag vet inte om ni har tänkt på att vi har möjlighet att urskilja vissa ljud och stänga ute andra. Något som jag och många Norderöbor med mig har upplevt är avsaknaden av ett visst ljud. Det är givetvis kyrkklockans klang jag tänker på. Under denna sommar har kyrkklockorna varit tysta under det att omfattande restaureringar av klockstapeln har utförts. Och vi är många som med spänning och förundran följt arbetet mitt på ön. Inte minst när hela stapeln skulle lyftas för att byta ut en grundstock som murknat. Inga kranbilar eller domkrafter fick tillfället att lyfta denna vackra byggnad. Istället användes stora luftkuddar som tomma fördes in under stapeln och sedan blåstes upp. Tänk vad lite luft kan åstadkomma och vad mycket den skulle ha ställt till med om det hade blivit storm när stapeln stod där fri från sitt grundfäste. Nu är i alla fall stapeln på trygg mark och alla delar sitter där de ska. Det som saknas är lite färg men det måste anstå till våren och varmare väder. Men jag och många med mig är glad att åter höra klockornas klang över nejden som påminner om helg och gudstjänst och högtider i våra liv.

Det är inte bara kyrkklockorna jag har saknat. Många av er har funnits i mina tankar under detta år av föräldraledighet. Jag är glad och full av förväntan inför allt som ska hända i våra församlingar, många kära återseenden och gamla traditioner får vi dela.

Ett stort tack till Maria Karlsson som vikarierat för mig och till de som så varsamt restaurerat klockstapeln, men framför allt till Gud som skapat allt så fantastiskt.

Väl mött i kyrka
och bygd.

Maria Nilsson
Komminister

i Sunne och Norderön
maria.nilsson@sunnekyrka.se

Detta händer i Sunne

November

LÖRDAG 29/11

18 Konsert med kören Oktava
under ledning av Henry
Åkerlund.

SÖNDAG 30/11

1 i advent
11 Gudstjänst, kyrkkaffe.

December

SÖNDAG 7/12

2 i advent
12 Gudstjänst i Orrvikens
bydegård.

18 Julkonsert med Frösö Gospel.

TISDAG 9/12

12 Trivsallunch i sockenstugan.

ONSDAG 10/12

12 Trivsallunch i Hara förenings-
hus.

TORSDAG 11/12

19 Konsert med Frösö församlings
barn- och ungdomskörer, under
ledning av Lena Moén.

SÖNDAG 14/12

3 i advent
18 Luciagudstjänst, kyrkkaffe.

TISDAG 16/12

09.30 Vardagsgudstjänst vid
krubban, för stora och små.

TORSDAG 25/12

Juldagen
07 Julotta.

FREDAG 26/12

Anmandag jul
12 Anmandagsgudstjänst på
Sunnebacken, kyrkkaffe.

Januari

SÖNDAG 11/1

1 e trett.d.
11 Familjegudstjänst,
julgransplundring.

TISDAG 20/1

12 Trivsallunch i sockenstugan.

SÖNDAG 25/1

3 e trett.d.
18 ”Kallad” en musikföreställning
om längtan.

ONSDAG 28/1

12 Trivsallunch i Hara förenings-
hus.

Februari

SÖNDAG 8/2

Kyndelsmässodagen
18 Musikgudstjänst ”I Guds
vind”.

SÖNDAG 15/2

Sexagesima
18 Kvällsmässa med konfirman-
derna.

TISDAG 17/2

12 Trivsallunch i sockenstugan

SÖNDAG 22/2

Fastlagssöndagen
11 Familjegudstjänst, korvgrill-
ning och skidtävling.

ONSDAG 25/2

12 Trivsallunch i Hara förenings-
hus.

Mars

TISDAG 17/3

12 Trivsallunch i sockenstugan.

SÖNDAG 22/3

Jungfru Marie beb.dag
12 Bygudstjänst i Måläng, kyrk-
kaffe.

18 Musikkväll i kyrkan.

ONSDAG 25/3

12 Trivsallunch i Hara förenings-
hus.

Detta händer på Norderön

November

SÖNDAG 30/11

1 i advent
18 Adventsmusik med Viktoria
Sätter, Lasse Hörnfeldt, Kent
Nilsson.

December

LÖRDAG 13/12

18 Luciagudstjänst, julgröt på
Midgården.

TISDAG 16/12

13 Vardagsgudstjänst vid krubban,
för små och stora.

ONSDAG 24/12

Julafton
23 Julnattsgudstjänst.

Januari

TORSDAG 22/1

12 Trivsallunch i sockenstugan.

SÖNDAG 25/1

3 e trett.d.
11 Gudstjänst.

Februari

SÖNDAG 8/2

Kyndelsmässodagen.
11 Ljusgudstjänst med konfirman-
derna.

TORSDAG 19/2

12 Trivsallunch i sockenstugan.

SÖNDAG 22/2

Fastlagssöndagen
18.00 Musikkväll i kyrkan med
Cecilia Olsson, Ingvar Bergner.

Mars

SÖNDAG 8/3

2 i fastan
11 Gudstjänst.

TORSDAG 19/3

12 Trivsallunch i sockenstugan.